

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cavtio Criminalis, Seu De Processibus Contra Sagas Liber

Spee, Friedrich von

Francofvrti, 1632

49. Quae sint argumenta eorum qui denunciationibus Sagarum omnino fidem habendam esse volunt, ac sufficere aiunt ad denunciatas torquendas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11133

probare nituntur demonem nõ posse repræs. innoc. 399
vnquam corporaliter fiant, non parum
dubitari potest. Et vtinam quis excutiat
accurate! Nunc hoc quidem commen-
tario excitare doctos placuit, vt quæ
ad processus huius criminis spectant,
paulo altius ventilare incipiant. Cæ-
co impetu & meditatione casso multos
ferri quotidie experior: ingenia mihi
illa placent, quæ non vniuersa esse ve-
rissima & indubitata existimant, quæ
vulgus amplectitur. Sed quicquid sit,
prouideant Principes, ne in re graui &
quæ restitutionem annexam habet, in-
cauti sint.

D V B I V M XLIX.

*Quæ sint Argumenta eorum qui denun-
tiationibus Sagarum fidem habendam
esse volunt, & sufficere aiunt
ad denunciatas tor-
quendas?*

Multa adducuntur, sed quæ facile
corruant, nos ordine ponemus
& soluemus.

ARGVMENTVM I. Iudex tenetur
reum

400 Dub. XLVIII. *Quæ sint argumenta eorum qui*
reum maleficum, seu maleficam de aliis interrogare, & reus siue rea tenetur de aliis respondere; Ergo reo malefico credendum est, & eius denunciationi standum. Probatur. Nam si fides ei adhibenda non est, frustra teneretur Iudex rogare, & reus respondere. Ita Binsfeldius pag. 248.

RESP. I. Nos qui tenemus fidem denunciationibus Sagarum commodandam non esse, consequenter negamus Iudicem teneri ad huiusmodi denunciationes curandas, & reum interrogandum.

RESP. II. Concedamus etiam teneri Iudicem à reo malefico de complicitibus interrogare: non inde tamen sequitur quod illi volunt, mox credendum si dicat se complicem in conuentibus vidisse, aut similia quæ aliter probare non possit. Nam ideo tenebitur rogare, quod fieri posset, vt nonnulli alia quædam cum iis circumstantiis & probationibus additis deponerent, quæ omnino arguerent, denunciantes hos & illos, hic & nunc non mentiri, id quod
inter-

denuntiationib. Sagarū fidē habendā esse volunt? 401
interdum fieri posse quis dubitat? Rogabit igitur Iudex, non id veto; sed ni
eæ probationes addantur, quæ omnino
arguant denunciantem non fallere,
non credet. De conuentibus autem
quod ibi visæ, &c. non credet ob causas
supra memoratas. Atque vt hoc obiter
hic inseram, supra docui ex Constitu-
tione Carolina, non credi oportere
confessionibus in tortura factis, nisi ea
dicta sint, quæ *nemo innocens scire ac dice-
re potuerit*: Cur non obsecro inspiciun-
tur nunc protocola, & examinantur
an non ea omnia quæ ibi dicta à plerisq;
sunt, ab innocentibus quoque dici po-
tuerint? Ego enim ostendam manife-
ste, ab innocentibus dici potuisse. Et
quid cessant Principes vt igitur in Iudi-
ces illos sæuire animaduertant morte
dignos, qui in re capitali sic temere cre-
diderunt contra Constitutionis Impe-
rialis expressissimum præscriptum?

ARGVMENTVM II. Omnium tam
Theologorum quam Canonistarum &
Legistarum iudicio receptum est, quod
de se confessus super aliorum conscien-

D d

tia

402 Dub. XLIX. *Quæ sint argumenta eorum quæ*
tia non debet interrogari, & si interro-
garetur, non ideo iuxta hoc procedi-
tur, aut ei creditur secundum iura: Et
hac regula non obstante eximuntur
crimina illa quæ vocantur excepta, in
quibus debent de aliis interrogari, & iis
credendum est. Ergo eorum confessio
fidem facit, alias nulla esset distinctio
inter crimina excepta & non excepta.
Ita Binsfeldius p. 252.

RESP. I. Nego aliàs non fore distin-
ctionem inter crimina excepta & non
excepta. Nam hæc est distinctio, quod
in exceptis non sit opus per omnia ser-
uare communem procedendi modum
à iure in aliis præscriptum. Vt autem
complicibus *ex natura sua mendacibus*
non credatur, nisi aliæ circumstantiæ
& probationes conuincant eos non
mentiri, non à iure præscriptum solum
est, sed à natura, à cuius lege non datur
exceptio.

RESP. II. Plura sunt crimina excepta
quam Sagarum, sit igitur quod in obie-
ctione dicitur, in aliis istis exceptis ve-
rum: atque ibi si ita volunt, credant de-
nun-

denunciationibus. Sagarū fidē habendā esse volunt? 403
nunciationibus complicum. In hoc au-
tem solo crimine Sagarum non con-
sentio vt credant, ob scilicet particula-
res illas rationes, quas supra dedi, quę in
aliis exceptis non ita reperiuntur.

ARGUMENTVM III. Regulę stan-
dum & inhærendum est, donec de ex-
ceptione & fallentia ostendatur: sed le-
ges, quibus vt regulis nitimur, denun-
ciationibus maleficorum standum pu-
tant, Ergo. Probat minor ex L. fin.
Cod. de maleficis & mathematicis, quę
vult maleficos debitę quęstioni subiici
ad facinoris socios publicandos, ac pro-
inde denūciationibus eorum standum
iudicat. Recedere autem à textu iuris,
à ratione & communi sententia, sum-
mę temeritatis est. Ita Binsfeldius p. 253.

RESP. I. Verum est quod regulę stan-
dum sit, & inhærendum, donec de ex-
ceptione & fallentia ostendatur. Verum
etiam quod à textu iuris, & sententia
communi recedere temerarium sit, si
sine ratione fiat. Sed dicimus nos re-
cedere à regula & textu iuris ac com-
muni sententia, cum bona ratione

D d 2

& o-

404 Dub. XLIX. *Quæ sint argumenta eorum qui*
& ostendendo fallentiam. Id quod ab-
unde fecimus supra. Repetat Lector.

RESP. II. Duplicis esse generis quæ
rogari à maleficis circa alios possunt.

I. De sociis, si quos habuerint in ne-
candis hominibus, vel animalibus, in
inferendis damnis & similibus sceleri-
bus.

II. De sociis suorum conuentuum,
ludorum, qui artem magicam callue-
rint, & ibi visi sint, &c. Dicam igitur
iura intelligenda esse de quæstionibus
prioris generis, ac nos concedere, si
quidem ita aduersarij volunt, fidem eis
adhiberi aliquam posse in quæstionibus
prioris generis, maxime si circumstan-
tias quoque addant, quæ congruant, &
ex quibus ea orientur de veritate de-
nunciationis indicia, quæ prudenti &
cordato viro satisfaciant: cum ea scili-
cet iuxta Carolinam dicuntur quæ *ne-*
mo innocens scire ac dicere potuerit, vt iam
aliquoties monui: Non autem adhi-
bendam esse in quæstionibus postero-
ris generis: eo quod in hisce etsi velint
verum dicere, non semper possint, ob
ratio-

denunciationib. Sagarū fidē habendā esse volunt? 405
rationes supra allatas ex periculo delu-
sionum circa conuentus.

DICES, Binsfeldius hanc distinctio-
nem plane explodit, tanquam nullo
fundamento nixam, & implicantem
ignorantiam eorum criminum quæ in
conuentibus admittantur: ait enim in
conuentibus admitti crimina læsæ Ma-
iestatis diuinæ, aliaq; similia, omni nece
hominum aut animalium ac illatis da-
mnis grauiora. Vnde sic argumentatur:
si credendum est, & standum denuncia-
tionibus Sagarum, cum quæritur de ne-
ce hominum & animalium, deq; illatis
damnis quæ minora crimina sunt, mul-
to magis standum denunciationibus e-
rit cum quæstio est de conuentibus, quæ
maiora crimina inuoluunt. Sed

RESP. Binsfeldium hanc distinctio-
nem frustra reiicere.

Nam I. nititur principiis quæ non te-
nent. Ponit pro fundamento, quod quo
maius sit crimen de quo quæstio est, eo
amplius sit denunciationi tribuendum,
quod fundamentum ratione caret, vt
supra Dub. 37. rat. 6. ostendimus, dum

406 Dub. XLVIII. *Quæ sint argumenta eorum qui*
docuimus vim testimonij non à re te-
stata, sed à testante pendere.

II. Iam supra dedimus rationes sæ-
pius citatas, cur etsi credi possit de so-
ciis in aliis criminibus, non tamen in
crimine veneficij, cum dicunt de suis
conuentibus; eæ rursus considerentur
& abunde satisfecerimus.

ARGUMENTVM IV. Malefici sunt
latrones, & plus quam latrones, sunt
coniurantes cum Dæmonibus, sunt rei
læsæ summæ Maiestatis, sunt sacrilegi,
sunt proditores patriæ, sunt heretici &c.
Sed latronibus, coniuratoribus, reis læ-
sæ Maiestatis, sacrilegis, proditoribus
patriæ, hæreticis &c. creditur contra so-
cios, ergo & maleficis. Idem Binsfeldius
p. 254. & seq.

RESP. Non esse parem rationem ma-
leficorum & aliorum: supra enim datæ
particulares rationes sunt, cur etsi aliis
credi possit, Sagis tamen credi non de-
beat, nimirum ob specialem illarum
malitiam, naturam mendacem, ac par-
ticularem in illo crimine falsitatis præ-
sumptionem ob varias illusiones & in-
certi-

denunciationib. Sagarū fidē habendā esse volunt? 407
certitudines. Vnde ab aliis ad Sagas ar-
gumentari non licet, ac frustra hic ve-
hemens est Binsfeldius, nisi afferat soli-
diora.

ARGVMENTVM V. Eis qui veritatem
loquuntur credendum est, alias fides
humana periret; sed communiter acci-
dit, vt focij in hoc crimine complices
denunciantes veritatem dicant, vt con-
stat experientia, & ex processibus con-
tra maleficas, Ergo. Idem Binsfeldius
p. 257.

RESP. Concedendo maiorem, negari
minorem vt penitus falsam, ac de qua
iam hic quæritur ac controuertitur, vt
proinde assumi non debeat, sed proba-
ri. Quod autem ait eam constare expe-
rientia & ex processibus contra malefi-
cas, æque nego. Repete quæ dixi Dubio
proxime præcedente, Argum. 1. Resp. 3.
& Argum. 4. & concidet hoc quoque
Binsfeldij argumentum.

ARGVMENTVM VI. Testes qui non
debent examinari examinati faciunt a-
liquam fidem, quia faciunt quale quale
iudicium, vt Doctores loquuntur, &c.

Dd 4

Er-

408 Dub. XLVIII. *Quæ sint argumenta eorum qui*
Ergo magis credendum illi testi, qui
debit examinari quia maiorem fidem
facit; Sed maleficus de se confessus de-
bet examinari de complicibus ex legi-
bus & communi sententia. Ergo ei ma-
gis credendum est. Idem Binsfeldius
pag. 259.

RESP. Coincidit vis huius argumen-
ti cum primo, ibi igitur satisfactum est,
vt Lector animaduertet: Repetat qui
volet.

ARGUMENTVM VII. Praxis Ecclesiæ
tradit Sagis esse habendam fidem, nam
omni tempore Iudices ex huiusmodi
denunciationibus inquisuerunt con-
tra denunciatos. Idem Binsfeldius p. 259.

RESP. I. Praxis hæc etsi multorum
fuit, non tamen omnium. Supra enim
ostendi, sententiam nostram non care-
re auctoritate Doctorum.

RESP. II. Esto nostra sententia à
communi reliquorum opinione & pra-
xi plane recederet, non ideo continuo
damnanda foret, dum solidis rationi-
bus non destitueretur: non destituitur
autem, vt supra patuit. Ergo

RESP. III.

denunciationib. Sagarū fidē habendā esse volunt? 409

RESP. III. Praxis Iudicum non continuo vocanda est praxis Ecclesiæ. Sonat id, quasi res fidei agatur: Absit autem vt omnes eas praxes, quæ communiter in vsu sunt, Ecclesia approbet, ac suas appellari velit, cum multæ careant ratione & malæ sint. Quam enim longe & late practicata est in orbe à Iudicibus probatio illa Sagarum per aquam? an autem & hanc praxin Ecclesiæ vocabimus? Frustra igitur specioso nomine Binsfeldius nos terret.

ARGUMENTVM VIII. Multæ Sagæ conueniunt in denunciationibus suis in eandem personam, Ergo signum est quod non mentiantur, Ergo eis credendum est.

RESP. Quod multæ in eandem personam conueniunt, mirum non est, nec eis fidem simul sumptis conciliat, si alioqui singulæ non habent. Nam id ex multis causis fieri potest, vt ostendam. Vel enim denunciantes vere Sagæ fuerunt, vel fuerunt innocentes, quæ vi tormentorum coactæ, vt iis se subducerent, alias nominarunt. Vtrum fuerit mirum non est, Nam

Si

110 Dub. XLIX. *Quæ sint argumenta eorum qui*

SI VERE Sagæ fuerunt; potuerunt

1. Plures malitiose in vnam aliquam conspirasse, vt si contingeret in manus Magistratus deuenire, eam secum in exitium traherent, & in iisdem accusationis circumstantiis conuenirent, pro ut exempla non pauca narrantur, quæ breuitatis causa prætereo.

2. Potuit Dæmon, vt supra diximus, innocentem repræsentasse in conuentibus: vbi cum plures conueniant, vt ipsi aiunt, à pluribus videri potuit, & nominari, cum iisdem loci, & temporis, ac reliquis circumstantiis.

3. Potuit Dæmon suggessisse, instigasse, mandasse, vt has illas quas vellet singulæ accusarent, & has illas circumstantias simul adderent.

SI VERE Sagæ non fuerunt, ne tum quidem mirum est; quia

1. Vbi multæ torquentur & rogantur, quid procliuius est, quam aliquas casu incidere in eandem personam? præsertim si pauca adhuc restent in pago personæ nondum denunciatae ac exultæ.

2. Cum

2. Cum tales nesciant alias, solent plerumq; eas nominare de quibus iam ante est communis rumor, vel quæ eo nomine incarceratæ semel fuere, vel exustæ.

3. Fit iam plerumque, vt videmus indies, & bene notauit Tannerus, Officiales Iustitiæ non seruare secretum, & spargere in vulgus, si quæ nominatæ sunt. Vt igitur quæ deinde torquentur pœnis se liberent, easdem nominant.

Atque hic certò nullo modo excusari Magistratus in conscientia poterunt quod id non emendent. Iam vbi versor tota pene vrbe notæ sunt non pauca nuper à diuersis denunciata. Hæ igitur nunc quidem differuntur dum fama crescat, post annum autem ex hac fama procedetur. O tempora! hic Germaniæ est zelus.

4. Sed & maleuoli quidam, vt supra docui, nominatim de quibusdam in tortura interrogant; quid mirum igitur, si eas sic in os sibi inditas plures accusent? Repete quæ supra dixi.

AR-

ARGUMENTVM IX. Patet ex processibus criminalibus quod plerumque omnes illæ quæ ab aliis denunciatae sunt, vere Sagæ fuerint, cum id deinde ipsæmet in tortura factæ sint, unde sequitur denunciantes verum dixisse, atque igitur denunciationibus fidem detrahendam non esse.

RESP. Quod denunciatae pleræque vere Sagæ fuerint, non satis exsecuta earum confessione conuincitur. Quam enim parum tuta sit fides à tortura quesita, abunde liquet, & ex supra à nobis allatis manifestum est. Stulta autem est, vt dixi, quæcunque delata ream se non fateatur, cogetur enim tot tormentis vt tandem succumbat, & si non succumbat comburetur viua vt obstinata. Repete quæ hinc inde supra dicta sunt. Nesciunt sane omnes ij quid virium in tormentis insit, qui vel commentari lucubrationes suas in quiete atque otio solent, vel immiti animo ac feroce quis poenarum sit sensus experti vnquam non sunt. Quos ego non ex vlla maleuola voluntate, sed affectu optimo & Chri-

Christiano, ad maius ipsorum bonum, & maiorem conscientiae cautelam precarer, ut vel ad dimidium quadrantem equulei aliquem gustum sumere, & velut prius ipsi praelibare velle in animum inducerent, quam accederent ad odiosas has reorum causas in equuleo tractandas. Neque enim tam durus esse velim, ut is nescio qui Princeps fuisse dicitur, qui quos causis criminalibus iudicandis admouere voluisset, eos quantumvis reluctantes in neruum prius per horam dimidiam coniici iubebat, ne non plane dolorum rudes eorum vim exactius perspectam haberent: quo id consequi se posse existimabat, ut vnius hominis non longissimo tormento multorum aliorum non modo tormenta, sed & necesse redimeret: Ideoque se id salua conscientia in utilitatem Reipublicae facere posse, alterumque ob eandem causam sustinere id debere, omnino sibi persuadebat.

Iudicium meum non interpono, faxit Deus ut eum oēs amemus & sic transeamus per haec temporalia, ut non amittamus aeterna.

DI-

414 Dub. XLIX. *Quæ sint argumenta eorum qui*

DICES, At denunciata non solum fatentur se reas, sed etiam easdem circumstantias & puncta, quæ denunciantes de ipsis deposuerant. Signum igitur &c.

RESP. Id vel falsum est, vel contingit ut supra docui Dub. 28. Arg. 4. unde repetere, & aduertere friuola hæc plane argumenta esse.

ARGUMENTVM X. Ne quid dissimulem eorum quæ reperio, adiungo his Binsfeldij argumentis aliud Professoris Rinthelensis D. Gôchausij, quem & supra citavi. Is igitur sic argumentatur, his verbis:

Constat, inquit, summo labore Sagas adigi ad has denunciations, Demone eas prohibente, ne regnum eius supplicio affectis subditis diminuatur, ac eiusmodi exemplis ceteri ab hoc crimine absterreantur.

Ergo tanto certius existimandum, denunciations illas esse veras, quas scimus Demone inuitissimos fuisse extortas, & ideo Sage solum defunctas quasdam personas nominant. Sicille p. 152.

RESP. Argumentum hoc nimium
pro-

probat, & sic nihil: quod nimium, ostendam: quia probat quoque, & quidem potius, id ipsum quod nos volumus, quam quod ille. Sic enim ex ipsius verbis hæc formo enthymemata:

I. Dæmon inuitissimus est, ut eius affectuæ suas veras complices prodant; non autem inuitus est aut esse potest, sed volentissimus, ut nominent & necent innocentes. Existimandum igitur, nominare potius innocentes volentissimo suo domino, quam inuitissimo nocentes.

II. Dæmon prohibet, imo, ut dixerat alibi idem Auctor, adigit iuramento in conuentibus, ne nominent se inuicem; ne innocentes autem nominent, nec prohibet is vnquam, nec iuramento cauet. Et cur eas igitur quas vetat nominabunt potius subiectissimæ feruæ, quam quas non vetat?

III. Si nominent veras complices, minuetur dæmonis regnum. Si nominent alias, non minuetur. Et cur illas igitur potius, quam has nominare

416 Dub. XLIX. *Quæ sint argumenta eorum qui*
volent? O fidas affeclas vnius regni si sic
inter se diuisæ sunt!

IV. Si nominent se inuicem, abster-
rebuntur Sagæ superstites visis suorum
suppliciis, sin alias, non absterrebuntur
fane, sed magis animabuntur, dum non
in suum gregem, sed in hostilem grassa-
ri vindictam vident. Et cur igitur po-
tius alienas quam suas accusent? ni-
mium igitur hoc argumentum proba-
bat, quia in rem nostram. Interim ne
dissimulem, sed iuuem potius contra
me, idem argumentum sic vrgeri pote-
rit: Nam

DICES, Imo peruertitur vis argu-
menti: ea enim longe alia erat, nimi-
rum hæc, quam vel ex ipsa responsione
data sic exacuo: Sagæ si nominent in-
nocentes, tum & facient quod optat
Dæmon, & non minuent suum re-
gnum, & animabunt cæteras Sagas, &
à tormentis se excipient. Sane igitur
ad nominandum innocentes, prom-
ptæ, volentes, & expeditæ erunt; sed
non sunt autem ad nominandas eas
quas nominant promptæ, volentes, &
expe-

denunciationib. Sagarū fidē habendā esse volunt? 417

expeditæ, sed magno labore & vi tormentorum ad id cogi debent, non igitur eæ quas nominant sunt innocentes sed nocentes. Breuius sic. Si Sagæ nominarent innocentes, essent ad nominandum promptæ; non sunt autem ad nominandum promptæ; non igitur nominant innocentes; qui est syllogismus formalis, in secunda figura hypotheticorum.

RESP. I. Circa syllogismi huius maiorem. Erunt enim Sagæ promptæ ad nominandum innocentes, nec vi tormentorum coactæ eos nominabunt, si quidem id possit fieri, & quantum in ipsis est, alioqui non. Atqui vero non potest fieri, vt vnquam prompte nominent, sed omnis earum nominatio necessario debet esse coacta, ac non nisi tormentis expressa, ac proinde tam nominatio innocentum quam nocentum semper est coacta atque vtrunque paritas. Mordicus enim volunt Iurisperiti criminales, vt si quæ de se crimen confessa deinde etiam complices velit nominare nondum tormentis coacta, ea

E e

no-

418 Dub. XLIX. *Quæ sūt argumenta eorūm qui*
nominatio non audiatur, sed velit nolit
eam torquent, vt sic confessio compli-
cum exprimat per nouam ac singu-
larem torturam ad id vnum destina-
tam, quæ simul infamiam expurget, vt
aiunt, ac nos supra meminimus Dubio
44. rat. 5. Vnde frustra Iurisperiti iam di-
ctum argumentum vsurpabunt: sed &
lepide sane agunt; ipsi enim faciunt vt
omnis omnino nominatio complicum
vi tormentorum fiat, & sic coacta fiat;
ac deinde nihilominus quod prompta
non sit, sed coacta, ex eo argumentum
ducunt. Non capio hunc ratiocinandi
modum: Consideret Lector; & vbi in-
tellexerit quid velim, mirabitur.

RESP. II. Circa syllogismi minorem.
Nam ex quæ alias nominare debent,
vel veræ & reales Sagæ sunt, vel non
veræ, sed nominales tantum, vt sic lo-
quar, quæ scilicet vi tormentorum co-
actæ, suscepere in se crimen quo vaca-
bant. Si veræ Sagæ sunt, nego mino-
rem. Nominabunt enim innocentes
prompte, volentes, expedite, ob ratio-
nes ante datas; Quod si autem nunc
pas-

denunciacionib. Sagarū fidē habendā esse volunt? 419

passim quæ nominare debent, non nisi magno labore & vi tormentorum ad id cogi debent; iam exinde arguam potius, eas igitur veras Sagas non esse, sed nominales. Argumentum enim allatum omnino in aduersarium retorquedo in hunc modum:

Veræ Sagæ si nominare debeant, erunt promptæ ad nominandum saltem innocentes, vt aduersarius concedit; sed nunc passim eæ quæ nominant, non sunt promptę ad nominandum etiam vllas, vt idem concedet, Ergo quæ nunc passim nominant, non sunt veræ Sagæ. Syllogismus formalissimus est.

Ex quo sane sequitur solutio ad id, quod supra in allato argumento dicebatur: *& ideo Sagæ solum defunctas quasdam personas nominant.*

Attendant enim Principes quod dicam in re graui. Nam sic res habet:

Iudices plerique imperiti & incurij, multi etiam auari & malitiosi ex futilibus indiciis capiunt & torquent: vis tormentorum parit Sagas quæ non sunt: quia tamen esse debent; debent &

420 Dub. XLIX. *Quæ sint argumenta eorum qui*
edicere magistras suas, & discipulas &
socias quas non habent. Id quia con-
scientiam exagitat, renituntur dum
tormentis aut metu tormentorum adi-
gantur: tum denique pœnis impares
eas nominant, quibus & faciant suis di-
ctis fidem, & quam minime possunt,
noceant: nominant inquam eas, quæ
iam vita functæ sunt, & pro Sagis ex-
stæ. Si ulterius urgentur, nominant
quoque viuas, atque eas quidem pri-
mo, quas iam ante audiunt diffamatas,
aut ab aliis quoque denunciatas, aut
hoc nomine aliquando captas, &c. Id
enim ita passim fieri, si sciens fallo,

*Tum Pater omnipotens adigat me fulmine
ad umbras:*

Scio autem quid loquar, atque vnde
sciam in ultimo illo viuorum mortuo-
rumq; iudicio ostendam Magistratibus
iis, quos hæc scire oportebat, quosq;
merito in illum diem tot innocentes ad
tribunal citant, & ego cito.

ARGUMENTVM XI. Nisi denuncia-
tionibus credatur, aliud non suppetet
medium ad Sagas deprehendendas &
extir-

denunciationib. Sagarū fidē habendā esse volunt? 421

extirpandas, vnde Respublica à maleuolis non purgabitur; est igitur denunciationibus credendum. Argumentum hoc Iudicium est, & omnium eorum hodie, apud quoscumque denunciationes vt fallaces reiiciendas esse dico. Vehementer autem vrgent Binsfeldius, & viri alii eruditi; quod soleo mirari. Itaque ostendam quam parum considerent quid obiiciant. Nam

RESP. I. Nego, non suppetituros alios modos ad reas deprehendendas: sunt alia iudicia quæ sufficiant, vt ad inquisitionem & torturam procedatur. Enumerat nonnulla Tannerus & Delrius, quæ me piget exscribere. Legant quorum interest.

DICES, Etsi subinde iudicia se prodant, quibus communes Sagæ deprehendantur, non tamen quibus Sagarum principes & magistri: Ita Binsfeldius: *Nam quando, inquit, principes huius sceleris visifuerunt, aut scopas erigere ad cauesandum pluuiam, aut illam supponere vestibulo alicuius stabuli, & lites & minas intente esse plebeis, aut alia opera externa exercuisse*

422 Dub. XLIX. *Quæ sint argumenta eorum qui se, quæ indiciorum vices subeant ad probandum? Hæc enim sunt facta vulgarium & vitium personarum, quæ rus incolunt, & ruri versantur inter plebeios. Ibi quandoque hæc & similia perspiciuntur indicia. Sic ille.*

Vnde probat & vehementer vrget, vt denunciationibus sit locus, sine quibus nulla alia suppetat via, ad Sagarum saltem principes in apertum trahendas, Itaque

RESP. II. Esto etiam verum sit nullam superesse viam ad Sagas earumque principes detegendas. Quid tum postea? an ideo via vtar inepta & periculosa, qualem esse eam supra ostendi, quæ per denominationes procedit? Facio dilemma; Vel habent aduersarij certas & bonas vias detegendi Sagas, vel non habent; si habent, age iis vtantur; si non habent, abstineant & non detegant, quos detegere non possunt; quis illos cogit eradicare zizania quæ non norunt? quid se frustra vexant, & affligunt, nec acquiescunt Euangelico præcepto, vt sinant vtraque crescere vsque ad messem? Hæc scilicet non præ-

denunciationib. Sagarū fidē habendā esse volunt? 423

præuidebat cœlestis Paterfamilias, cum
id in mandatis daret? aut nos pruden-
tiores Filio Dei sumus?

RESP. III. Miror autem, quæ hæc
tandem probatio sit: Alia via non est
Sagas detegendi, ergo hæc per denun-
tiationes bona est, perinde quasi Sacer-
dos celebrare volens, cum vinum non
inuenit, sed acetum, ita colligat: Non a-
lia hic est materia consecrandi, hæc igi-
tur est bona.

DICES, Hoc est Sagis patrocinari.
Sed

RESP. Vox est quam nunc primum
non audio, non primum etiam conte-
mno. Rationibus agere soleo, non ca-
uillis. Pulchre tamen respondet Tan-
nerus, cum sic ait: *Non hoc est Sagarum,*
sed potius innocentum aduersus Sagas illis
malitiose insidiantes patrocinium sumere:
ne sicut extra iudicium etiam cum amissionis
vite & bonorum suorum periculo, ita in iu-
dicio hoc & periculo & metu soluta in eorun-
dem vitam, famam & fortunas eo nocentius
quo liberius grassentur. Sic ille.

RESP. IV. Imo quid pugno? Sit ve-

Ee 4

rum

424 Dub. XLVIII. *Que sint argumenta eorum qui*
rum quod argumentum allatum pro-
ponebat, nisi denunciationibus creda-
tur, aliud non suppetere medium, ad
Sagas deprehendendas & extirpandas.
Concedam hoc aduersariis, si ita: verif-
simum enim est; sed ecce pro me hoc
facit, & confirmat in opinione quam
concepi de paucitate Sagarum: nam
sic mecum hæc sequentia puncta medi-
tari soleo.

I. Clamant omnes, omnia esse Sagis
plena: quæro ego vnde sciant? vnde Sa-
gas deprehenderint? non alia est aiunt
deprehendendi via, nisi denunciatio-
nibus credatur. Atqui has ego fallacis-
simas esse paulo prius ostendi: Omnia
igitur Sagis plena sunt, quia fallacissimo
noscendi medio vsi sunt; nisi id vsur-
pent, aliud habere negant. Quid hic di-
cam?

II. Omnia esse Sagis plena, tam cer-
tum est, tam indubitatum, vt qui hæsi-
tet, in inuidiam vocetur, explodatur,
audiri non debeat, dicam breuiter, cer-
tissimum est: quæro ego vnde hæc tan-
ta certitudo nata est? aiunt illi, ex testi-
mo-

denunciacionib. Sagarū fidē habendā esse volunt? 425
moniis Sagarum; ex auctoritate Dæmoni-
nis. Præclare! Hæc igitur cum certissi-
mam pariat notionem, infallibilis cre-
do erit? Nam ex auctoritate fallibili
nunquam ducitur cognitio certissima,
vt omnes Theologi, & Dialectici, atque
ipsum lumen rationis nos docet.

III. Quid pugnant inter se aduersa-
rij? clamant quidam se vrgentissima ha-
bere indicia multa & magna quod Titia
V.G. Saga sit: Nunc Binsfeldius & alij cla-
mant non haberi alia nisi denunciatio-
nes, si his non crederent, progredi non
possent.

IV. Audio nuper dixisse quosdam
Inquisitores communem se praxin se-
qui; errare se non posse. Alij si non
verbis at factis tamen idem dicunt;
nam sic liberi sunt quasi impeccabiles
sint: Vulgus quoque existimat iudicia
omnia criminalia nescio quid sacrum
& sanctum habere; vt, quæ ibi iudi-
cata sint, infallibiliter hoc ipso iu-
ste facta sint. Obsecro vnde omnia
hæc? Quia fundant se Iudices in te-
stimoniis satanicis: nisi id haberent,

426 Dub. XLIX. *Quæ sint argumenta eorum qui*
progredi non possent, inquit Binsfel-
dius.

V. Ego vero existimo hanc insignem
esse calumniam, & nihil ignominio-
sius Germanico nomini aspergi posse,
quam dicere Magistratus nostros &
hactenus acerrime progressos esse, & ta-
men progredi non potuisse, nisi deniq;
testimoniis satanicis subnixos. Consi-
deret hoc lector.

VI. Multo fœdus erit, si eadem te-
stimonia tantum apud Germanos vale-
re auditum fuerit, ut etiam in personas
Ecclesiasticas summo cum Catholicæ
religionis inter hæreticos despectu re-
cipiantur. Et tamen recepta sunt etiam
sub Principibus Ecclesiasticis.

NB VII. Dubitare hic mihi incidit, an
casu quo Catholicus Sacerdos ex his
testimoniis magiæ postulatus, bis, ter,
quater acerbissimis tormentis se pur-
gasset, nihilominus vivus igni adiudi-
cari possit, & bona phrasi obstinatus
& impœnitens dici, quod se tantis testi-
moniis opponeret? Et quid si ipso mor-
tis die à Confessario suo vere pœnitens
iudi-

denunciationib. Sagarū fidē habendā esse volunt? 427
iudicatus, coram venerabili Altaris Sa-
cramento magna cum cærimonia in-
nocentiam suam contestaretur? Quid
si ad præsentem, & venturum olim Iu-
dicem ex eius verbo seu Euangelio ap-
pellaret? quid si testem eum inuocaret,
quod ne sacerdotali nomini inureretur
nota, intolerabiles alioqui torturas eas
hactenus exhausisset? Quid si ad ban-
cum iuris auditurus sententiam, ean-
dem repeteret protestationem, ac ve-
hementius hortaretur Iudices, ne in
DEI Sacerdotem cum insigni religio-
nis despectu procederent, qui nec con-
uictus esset, nec confessus crimen? Quid
si eadem repeteret coram populo in
supplicij loco, eo cum sensu pietatis &
energia sermonis, animorumq; com-
motione, quam communes omnium
gemitus, & lachrymæ sequerentur, et-
iam qui interessent hæreticorum? an
adhuc testimonia tam grandia, per has
omnes procellas tenerēt cursum suum,
& valorem? Et quid si dum magiam
pernegavit, vi tamen tormentorum alia
esset scelera confessus; an ob ea tunc
sal-

428 Dub. XLIX. *Quæ sint argumenta eorum qui*
faltem, cum nec accusatus ante fuisset, nec proinde legitime rogatus, aut confessus, damnari posset? Certe ea tempora possent incidere, ut in omnem euentum, quid tali casu sentiendum esset, scire expediret. Sed de hoc fortasse alias.

Nunc id manet, ridiculum mihi videri, quod tam multas nobis Sagas in Germania imaginamur, si ita procedamus: præsertim cum multi quoque Iudices ex multiplicatis Sagarum denunciationibus, non solum ad capiendum & torquendum, sed etiam ad condemnandum procucurrerint, secuti nimirum auctores à Delrio citatos, qui multas huiusmodi denunciations plenas esse probationes tenuerunt. Quinimo & audio inuentos esse, qui ex testimoniis Energumenorum ad capturam & torturam iri voluerint.

Et quæ iam denique testimonia excluduri sumus? quo deueniemus? non hæc manifesta nostra punitio est? Et quid dicam de testimoniis puerorum mendiculorum, qui seu à maluolis con-

denunciationib. Sagarū fidē habendā esse volunt? 429

conducti, seu vt facile est illi ætati illudere, ita arte quadam examinandi & captiosis interrogatiunculis circumuenti, seu etiam sponte esca & potione illecti se seductos esse annuunt, & vt mirorogantur, mira narrant, quæ in conuentibus viderint, quæ acta sint, qui interfuerint, & similia, quorum deinde à viris spiritualibus & intelligentioribus rogati, non meminerunt, & omnia alia retexunt.

Itaque cum & capra nuper, quod ridiculi causa interpono, amissa esset, (nam miles abduxerat) ea quoque in conuentu Sagarum ab his & istis iam plexis nescio an plectendis absumpta erat. Plurima talia sunt, quæ, quod ad finem propero, omitto. Alias fortasse ista colligemus. Id sciat Magistratus mirifice sibi & dolendum in modum ab Officialibus illudi.

Dv-